

3. Рішення Червоноградського міського суду Львівської області від 30.07.2021 року по справі № 444/1373/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98723230>.

4. Постанова Красноармійського міськрайонного суду Донецької області від 08.11.2021 року по справі № 235/8006/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100878060>.

5. Постанова Ічнянського районного суду Чернігівської області від 21.12.2021 року по справі № 733/1342/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102080900>.

6. Постанова Виноградівського районного суду Закарпатської області від 11.02.2022 року по справі № 299/349/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103114364>.

Юськов Д. С.,

*аспірант кафедри публічного управління
та адміністрування спеціальності
281 Публічне управління та адміністрування
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського*

УЧАСТЬ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОСВІТУ

Із початку 2010-х рр. Україна при реалізації громадян права на освіту почала декларувати державно-громадську модель управління освітою, що значно розширює участь інститутів громадянського суспільства в реалізації державної освітньої політики. «Національна доктрина розвитку освіти України на 2012–2021 рр.» зазначає, що «сучасна система управління освітою має розвиватися як державно-громадська, повинна враховувати регіональні особливості, тенденції до зростання автономії навчальних закладів, конкурентноспроможність їх освітніх послуг. Діяльність освітян спрямовується на пошуки нових демократичних відкритих моделей управління освітою, що зорієнтовують освітні процеси не на відтворення, а на розвиток. У ній передбачається забезпечення державного

управління з урахуванням громадської думки, унаслідок чого змінюється навантаження, функції, структура і стиль центрального та регіонального управління освітою» [1, с. 31].

З прийняттям у 2017 р. Закону України «Про освіту» серед засад державної політики у сфері освіти та принципів освітньої діяльності проголошено принципи державно-громадського управління та державно-громадського партнерства, що значно розширюють участь інститутів громадянського суспільства в реалізації державної політики у сфері освіти. Стаття 70 зазначеного Закону розтлумачує державно-громадське управління у сфері освіти як «взаємодію органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, іншими інститутами громадянського суспільства з метою прийняття ефективних управлінських рішень та задоволення суспільних інтересів у сфері освіти» [2, с. 380]. Одночасно, цей нормативно-правовий акт чи не вперше вживає у національному законодавстві термін «громадське самоврядування у сфері освіти» як «право учасників освітнього процесу та громадських об'єднань, інших інститутів громадянського суспільства, установчими документами яких передбачена діяльність у сфері освіти та / або соціального захисту осіб з особливими освітніми потребами, вирішувати питання у сфері освіти як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування, брати участь в управлінні закладом освіти, місцевими і державними справами у сфері освіти з питань, що належать до їх компетенції» [2, с. 380].

Закон України «Про освіту» не виокремлює форми взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами державної влади та місцевого самоврядування при реалізації права громадян на освіту. Проте, цілком очевидно, що завдання громадянського суспільства у демократичній державі полягає у представленні інтересів різних соціальних груп, участі у виробленні та прийнятті публічних рішень, нагляду та контролю над діяльністю органів публічної влади. Дослідники В. Кононенко та С. Лапшин вважають, що «у модерних процесах становлення ефективного публічного управління в Україні, найбільш актуальною формою співпраці інститутів громадянського суспільства та держави має стати

соціальне партнерство» [3]. На їхню думку, в сучасних умовах переважають правові форми взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади, серед яких: участь представників громадянського суспільства у роботі органів державної влади, органів правоохоронної діяльності та діяльності державних підприємств, установ та організацій через діяльність наглядових та громадських рад; залучення представників громадського сектору на керівні посади органів державної влади; участь інститутів громадянського суспільства у нормотворчій діяльності держави; участь інститутів громадянського суспільства у правозастосовчій діяльності держави; участь представників громадянського суспільства у правоохоронній діяльності держави [3].

Законом України «Про освіту» передбачено, що для реалізації концепції державно-громадського управління у сфері освіти можуть утворюватися репрезентативні громадські об'єднання та інші інститути громадянського суспільства, що представляють, у тому числі: педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників; здобувачів освіти; батьків; заклади освіти; роботодавців; об'єднання зазначених категорій осіб [2, с. 380]. Залучення цих інститутів громадянського суспільства до управління освітою допомагає ширше репрезентувати громадську думку й активну соціальну позицію громадян. Механізмами, що допомагають збирати інформацію, сприяють розвитку ініціативи й соціальної свідомості населення, є: моніторинг, проведення зборів громадськості, опитування, волонтерські акції, використання соціальних індикаторів, розвиток партнерських відносин тощо [4].

Громадське самоврядування, що за зазначеним Законом України реалізується як у закладі освіти, на місцевому (територіальному) рівні та на національному (всеукраїнському) рівні, представлене органами громадського самоврядування у сфері освіти, серед яких: органи громадського самоврядування закладу освіти; конференції (форуми, з'їзди) учасників освітнього процесу, закладів освіти, їх об'єднань, що скликаються на території відповідного населеного пункту, об'єднаної територіальної громади, району, області, Автономної Республіки Крим, держави; Всеукраїнський з'їзд учасників

освітнього процесу та їх об'єднань, що скликається у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки [2, с. 380].

Державно-громадське партнерство на законодавчому рівні не розтлумачене. Проте, у «Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки» вказано, що «партнерство між державою та громадянським суспільством є вагомим чинником реалізації демократичних цінностей, закріплених у положеннях Конституції України» [5]. Співпраця органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства має бути забезпечена на всіх етапах: проведення аналізу стану реалізації державної політики у відповідній сфері та визначення тенденцій, виокремлення проблем, вироблення варіантів їх розв'язання, розроблення проектів рішень, їх імплементації та моніторингу реалізації, оцінювання результативності [5].

О. Томкіна розглядає принцип партнерства у відносинах між інститутами громадянського суспільства та державою як сучасний спосіб соціальної взаємодії, а права людини у цих відносинах стають центральним чинником [6, с. 64].

Таким чином, на нашу думку, варто розглядати участь інститутів громадянського суспільства у реалізації права на освіту, як одну із необхідних умов демократизації українського суспільства та вагомим чинником забезпечення прав та свобод громадян.

Список використаних джерел:

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. від 25 червня 2013 р. Офіційний вісник Президента України. 2013. № 17. С. 31.
2. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38-39. Ст. 380.
3. Кононенко В. В., Лапшин С. А. Громадянське суспільство та держава: співвідношення в публічному управлінні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1713>.

4. Кононенко В. В., Лапшин С. А., Пилипенко Т. І. Державно-громадське управління освітою в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 1. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1548>.

5. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки. Затверджена Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>.

6. Томкіна О. О. Принцип партнерства у відносинах між інститутами громадянського суспільства і держави: конституційно-правовий аспект. Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 6. С 62-65.

Дальянська В. Ю.,
здобувачка вищої освіти СВО бакалавра
спеціальності 081 Право історичного
факультету Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Науковий керівник:
Рудницька О. П.,
кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри права та публічного управління
Житомирського державного університету
імені Івана Франка, керівник Центру
дослідження прав людини

РОЛЬ ПРОФСПЛОК У ЗАХИСТІ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ

Відповідно до частини 3 статті 36 Конституції України громадяни мають право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів [1].

Правовий статус професійних спілок визначається Конституцією України, Кодексом законів про працю України, Законом України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності", Законом України "Про об'єднання громадян" та ін. нормативно-правові акти.

Основним завданням профспілок є захист трудових і соціально-економічних прав та інтересів своїх членів. І хоча профспілки можуть вступати у